

Godkänd av Ing-Britt Madsen Verksamhetschef HSL	Diariennr. VON-2022- 00044-26	Dokumentklass Riktlinje	Version 2.0	Sida 1(5)
Författare Maria Bäckman Gurli Edlund MAS	Sakgranskare Ange titel/funktion	Datum för fastställande: 2019-02-27	Datum för senaste revision: 2022-10-11	

Lokal riktlinje (ledningssystem) för läkemedelshantering

Läkemedelshanteringen ska hålla hög kvalitet och vara säker. Målet är att rätt patient ska få rätt läkemedel, vid rätt tidpunkt och på rätt sätt.

Lokal riktlinje utgår från Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2017:37).

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/201737-om-ordination-och-hantering-av-lakemedel-i-halso--och-sjukvarden/>

Läkemedelshanteringen är en kvalificerad uppgift som kräver goda kunskaper och ett gott omdöme samt att personalen är medveten om sina befogenheter och ansvar.

Den lokala riktlinjen är ett mindre ledningssystem som beskriver vem som ansvarar för vad kring läkemedelshanteringen.

Till riktlinjen finns dokumentet ”**Praktiska anvisningar för läkemedelshantering Sundsvalls kommun**”

<https://sundsvall.se/download/18.2dadfe8818388f183fc11342/1665043320751/Praktiska%20anvisningar%20f%C3%B6r%20l%C3%A4kemedelshantering%20Sundsvalls%20kommun%202022-09-23.pdf>

vilken är mer av en uppslagsbok kring olika moment i läkemedelshanteringen samt när de lokala arbetsordningarna för läkemedelshantering ska upprättas i respektive verksamhet.

Varje verksamhet som hanterar läkemedel ska upprätta en eller flera lokala dokument kring hantering av läkemedel:

- Arbetsordning läkemedelshantering – särskilda boenden eller hemsjukvård**

Detta dokument ska alla särskilda boenden upprätta samt varje hemsjukvårdområde. Mallar finns på HoS Personalwebb. Det finns **en mall för särskilda boenden** och **en mall för hemsjukvård** att utgå från.

Arbetsordning – akutläkemedelsförråd

Detta dokument ska upprättas i alla särskilda boenden som har ett upprättat akutläkemedelsförråd. Det finns en mall på HoS Personalwebb att använda.

Arbetsordning läkemedelsförråd – underförråd palliativa LM

Detta dokument ska upprättas i alla särskilda boenden där verksamheten upprättat ett mindre läkemedelsförråd med några få palliativa läkemedel. Det finns en mall på HoS Personalwebb att använda.

Varje särskilt boende ska även upprätta en ansvarsfördelning:

Ansvarsfördelning läkemedelshantering Västernorrland Sundsvall

Det finns en mall för särskilda boenden på HoS Personalwebb att använda. Dokumentet beskriver vem som ansvarar för vad i verksamheten som kontrollräkning av och kopia ska skickas till apoteket så att ansvariga sjuksköterskor ska kunna beställa läkemedel till akutläkemedelsförrådet.

Dokumenterna ska revideras årligen och kopia skickas till ansvarig MAS för kännedom. **Alla dokument ska vara upprättade senast 31 mars varje år.**

Vid byte av sjuksköterskor i verksamheten kan ansvarsfördelningen behöva revideras oftare.

Ansvar (ledningssystem)

Vårdgivaren

Vårdgivaren, Vård- och omsorgsnämnden, ansvarar för att det finns de processer och rutiner som behövs för att säkerställa att verksamheten uppfyller krav på god vård enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL 2017:30) samt krav om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9).

Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) ansvarar för att läkemedelshanteringen är ändamålsenlig och välfungerande (Hälso- och sjukvårdsförordningen 2017:97).

MAS ansvarar för att:

- årligen och fortlöpande följa upp lokala riktlinjer för läkemedelshanteringen
- säkerställa att det finns fungerande rutiner för att kontakt tas med sjuksköterska eller läkare när det behövs
- beslut om att delegera delar av läkemedelshanteringen är förenlig med god och säker vård
- utreda och anmäla händelser till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om någon patient utsatts för risk eller har drabbats av allvarlig vårdskada eller sjukdom
- samverka med regionens läkemedelskommitté över direktiv och generella ordinationer samt läkemedelsanvändning via den årliga sammanställningen för länet ”Nulägesrapporten”

Verksamhetschef enligt Hälso- och sjukvårdslagen

Verksamhetschefen har tillsammans med MAS ledningsansvaret för den kommunala hälso- och sjukvården. Verksamhetschefens ansvar begränsas av de uppgifter som MAS har enligt Hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:97).

Enhetschef

Enhetschefen ansvarar för att:

- samverka med sjuksköterskor vid upprättande av lokal arbetsordning för läkemedelshantering och ansvarar för att den är kända av samtlig personal
- rutin för delegering av läkemedelshantering följs
- personalens delegeringar är säkra och giltiga
- det finns personal i tjänst som kan utföra delegerade uppgifter
- avsätta tid till personalen för utbildning och utförande av delegerade uppgifter
- tillsammans med sjuksköterskan följa upp delegeringarna
- kommunens övergripande och enhetens lokala rutiner är kända och följs
- personalen får fortlöpande utbildning och information inom läkemedelsområdet
- utreda avvikelser enligt rutin vid brister vid läkemedelshantering
- utreda avvikelser vid svinn av narkotiska läkemedel – se dokument Praktiska anvisningar för läkemedelshantering

Sjuksköterska

Sjuksköterskan ansvarar för att:

- samverka med enhetschef vid upprättande av lokal arbetsordning för läkemedelshantering
- läkares ordinationer och anvisningar för behandling följs
- tillsammans med läkare tillse att dokumentation av ordinationer finns samlade på ordinationshandlingen och att signeringslista stämmer mot ordinationshandling
- bedöma vilka åtgärder som behövs för att patienten ska inta sina läkemedel på ett säkert sätt
- följa upp överlämnande av ordinerade läkemedel, t ex. uppföljning av signeringslista
- kontakta läkare för ställningstagande av patientens egenvårdsförmåga rörande läkemedelshantering, hela hanteringen eller delar av den
- dokumentera i patientens journal om ansvarsövertagande
- riskbedöma enskilda uppgifter inom läkemedelshanteringen innan delegering ges till annan personal
- följa rutin vid delegering, teoretisk och praktisk genomgång med personal
- följa upp delegeringar enligt riktlinje samt vid behov
- ansvara för instruktion om hur läkemedel ska administreras
- tillsammans med ordinerande läkare följa upp läkemedelsanvändningen för enskilda patienter
- initiera och genomföra läkemedelsgenomgång, enkel eller fördjupad, tillsammans med ordinerande läkare

- om det är förenligt med god och säker vård får en sjuksköterska med av vårdgivaren fastställd kompetens justera doser för vissa läkemedel i en läkemedelsordination där doseringen är beroende av patientens individuella mål eller mätvärden
- dokumentera muntliga läkemedelsordinationer med namn på ordinator och tidpunkt för ordinationen
- rapportera avvikelser enligt rutin
- vid svinn av narkotiska läkemedel kontakta enhetschef

Omvårdnadspersonal

Omvårdnadspersonal ansvarar för att:

- ta del av lokal arbetsordning kring läkemedelshantering
- genomgå webbutbildning inom hygien och läkemedelshantering innan delegering sker
- informera enhetschef och sjuksköterska om osäkerhet inför uppgiften
- uppmärksamma och rapportera förändringar i patientens allmäntillstånd
- följa sjuksköterskans ordination och instruktion

- rapportera brister och avvikelser i patientens läkemedelsbehandling. Se rutin för avvikelshantering på hälso-och sjukvårds Personalwebb
- följa rutin med kontroll vid överlämnande av läkemedel
- bevaka att erhållen delegering är giltig